СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVIII. Ч. 159. Джерзи Сіти, Н. Дж., пятниця, 11 липня 1930. VOL. XXXVIII. No. 159. Jersey City, N. J., Friday, July 11, 1930. THREE CENTS.

СЕНАТОРИ ДОМАГАЮТЬСЯ ВІД ГУВЕРА СЕКРЕТНИХ ДОКУМЕНТІВ

ЦІЛИЙ ДЕНЬ ПРОЙШОВ У ГАРЯЧИХ ДЕБАТАХ НАД РЕЗОЛЮЦІЄЮ, КОТРА ДОМАГАЄТЬСЯ ВІД ПРЕЗИДЕНТА ТАЄМНИХ ДОКУМЕНТІВ ПРО ЛОНДОНСЬКУ УМОВУ.

ВАШИНГТОН. — Сенатор Мек Келер поставив перед сенатом проект резолюції, яка домагається від президента Гувера передачі до комісії сенату таємних докуемнтів, які звязані з лондонською морською умовою. Зприводу цієї резолюції точилися пять годин жваві дебати, які ще не скінчилися.

Коли вже здавалося, що сенат приступає до голосовання над цею резолюцією, несподівано забрав слово сенатор Шипстід, противник лондонського договору, й почав промову, підтримуючу резолюцію. Він ще не скінчив своеї промови, коли прийшов час закінчити денне засідання сенату.

ЗАМКНУЛИ ҐЕМБЛЄРСЬКИЙ КЛЮБ.

НЮ ЙОРК. — Місцева поліція несподівано натрапила на великий панський шулєрський клюб, який знаходиться в найаристократичнішій частині міста, на Парк Евені. В клюбі було 14 кімнат для газардної гри, уряджених з надзвичайною розкішю. В ньому велася газардна гра на сотки тисяч долярів.

Поліція застала підчас гри в клюбі багато ґемблерів, мущин і жінок, у розкішних убраннях. Але з них вона нікого не арештувала, лише позаписувала їх імена. Арештовано властителя клюбу та одного слугу, який урядив свій клюб в одному з великих готелів, винанявши для себе там усі йому потрібні кімнати.

Обидвох арештованих звільнено по переслуханню суддею до судової розправи під залогом 500 долярів кождого.

ЗАХОПИЛИ НА 100,000 ДОЛЯРІВ ЛІКЕРУ.

НЮ ЙОРК. — На ріці Гудсоні недалеко міста Йонкерс федеральні власти захопили лікер загальної вартости щонайменше 100,000 долярів. Разом з ним вони сконфіскували яхт, з якого цей лікер виладовувано. Цей яхт оцінюють на 150,000 долярів вартости.

Арештовано 22 бутлеґерів, які переводили виладовування лікеру на троки. Арештованих ставлять перед суд за пачкування горівки та за збройний спротив федеральним властям, бо вони стріляли у федеральних аґентів, коли ті зявилися для арешту.

ПРИПИНЯТЬ ІМІҐРАЦІЮ В КАНАДУ.

ТОРОНТО (Канада). — Президент Кенедієн Пасіфік Рейлвей, Бітті, заявив, що до Канади має бути заборонена еміґрація з Америки та з Европи, бо в Канаді вже тепер поширюється безробіття. Забороні не підпадуть лише ті британські громадяне, які будуть переїздити до Канади зі своїми капіталами.

ЗМІНА ЛІДЕРІВ РЕПУБЛИКАНСЬКОЇ ПАРТІЇ.

ВАШИНҐТОН. — Все показує на те, що в республиканській партії прийде до уступлення президента національного партійного комітету, Гюстона. Більшість лідерів партії домагається його уступлення ще тепер, перед осінними виборами до сенату.

Гюстон старається затриматись на свому становищу й звалити вину за кризу в партії на інших лідерів.

ЗВІЛЬНИЛИ ШИКАҐОВСЬКОГО БАНДИТА.

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС (Кал.). — На прохання шикаґовської поліції тут був арештований шикаґовський бандит Фосайт, якого обвинувачують в убивстві шикаґовського репортера Лінґля. Поліцаї, які були арештували Форсайта, відібрали від нього револьвер і звільнили його зпід арешту.

Прокуратор каже, що поліцаї не дали йому задовольняючого пояснення своїм поступованням. Шикаґовська поліція каже, що Форсайт після вбивства Лінґля втік до Лос Енджелес.

ГОТУЄТЬСЯ ЛЕТІТИ ДО ЯПОНІЇ.

СІЕТЛ. — Військовий летун ляйтнант Бромлі заявив, що в неділю він думає розпочати лет до Токіо. Вилетить він з міста Такома в Америці, куди прилетить у пятницю. В подорож через Великий океан він бере з собою навіґатора та радіо-оператора.

Для лету Бромлі вибрав невеликий літак з машиною всього 425 кінських сил.

ПРИКОВУВАЛИ ДИТИНУ ДО СТОЛА.

ЙОРК (Па.). — Місцева поліція довідалася, що в домі мешканця Лав знаходиться його 13-літня донька, прикована на ланцюху. Коли поліція прийшла в дім, вона знайшла дівчину приковану собачим ланцюгом до стола в кухні, так, що вона могла трохи рухатися по хаті.

Арештований батько заявив, що він приковував свою доньку на те, щоби вона сиділа дома й доглядала менших дітей, коли батько й мати виходили до праці. Тепер батька ставлять перед суд за знущання над своєю дитиною.

ЗАГИНУВ ПІД ЕЛЕВЕЙТРОМ.

НЮАРК (Н. Дж.). — 18-літній Пашел Шаір загинув під елевейтром, працюючи лише другий день „елевейтерменом" у місцевій цигарній фабриці. Він якимсь чином попав між елевейтер та підлогу першого поверху. Робітники витягли його зпід елевейтра вже конаючого.

ДІВЧИНА НАЛЯКАЛА БАНДИТІВ.

МАКС МЕДОВС (Ва.). — Два бандити вдерлися до місцевого банку з метою ограбувати його. Одна зі служачих у банку дівчат, побачивши револьвер, почала кричати так, що це налякало бандитів і вони поспішно втекли на свому авті, нічого з банку не заграбивши.

ЗНОВУ ПОЛКОВНИК ЛОРЕНС.

Одна істанбулька ґазета пише, що теперішне повстання Курдів на турецько-перським кордоні организував англійський полковник Лоренс, який підчас великої війни организував повстання Арабів проти Туреччини. Ґазета каже, що мета цього повстання утворити між Туреччиною і країнами в яких у Малій Азії Англія має мандати на управління ними, буферну курдсько - вірменську державу.

РОЗСТРІЛ СЕЛЯН.

„Комуніст" повідомляє, що в Черкасах розстріляли 4 селян із села Чорнобоїв, обвинувачених в убивстві комуніста Чорненка. В селі Білібісах в Артемівській окрузі невідомі люди вбили двох членів місцевої рільної комуни.

АНГЛІЙСЬКІ СТУДЕНТИ.

Цими днями преса принесла звичайну хронікарську звістку про одну студентську траґедію у відомім англійським університеті Кембріджі, де один студент застрілив другого і сам покінчив самогубством. Треба було аж такої сензації для університетської управи Кембрідж, щоби довідатися про ріжні подробиці закулісового життя тамошних студентів. Це життя не мало в собі нічого із славної англійської дисципліни та солідности. Убивник і самогубець Патс був диріґентом джезбандової капелі. Він і товариші влаштували собі обстановку з княжим люксусом, мали власні авта і безліч ґардероби. Товаришками їхніх бенкетів були дами з ріжних „барів" у місті та в околиці. Вияснилося, що в деяких селах істнували прилюдні веселі доми, де студенти з Кембрідж забавлялись до нестями. Самим купцям були винні ці студенти 200,000 фунтів стерлінґів. Відомо, що більшість студентів — паничики з багатих родин, які мали гроша доволі, а навіть мали власні авта та службу.

ДО ХОРОВОГО ОБЄДНАННЯ.

У Бориславі відбулося дня 24. V. ц. р. рідке торжество, а саме зїзд Боянів з двох місцевостей (з Дрогобича і Борислава) на спільне свячене. Ідея обєднання співочих товариств у велику зорґанізовану родину знайшла отсе знову нагоду, щоби вказати на свою животність. Вагу такого обєднання, його значіння для нації зясував у глибоко продуманій, прекрасній і сильній змістом промові присутний на салі директор Вол. Кузьмович. „Через цивілізацію й культуру до великої цили — а двацятьтисячний хор буде якраз доказом орґанізованости й культури". Виводи дир. Кузьмовича глибоко врилися в память співаків, і підуть вони вказаним ним шляхом. Вирішено негайно скликати анкету для ухвалення правильника Підкарпатського Союзу Хорів у Стрию і в цілости, як орґанізована одиниця, злитися з Краєвим Союзом Хорів. Головний труд в улаштованні цього торжества припав в цілости паням: Яворській, Дудураківній та іншим, і панам: проф. Лопаті, Млахті, Пятниці й іншим. Усім їм належиться за те прилюдна подяка.

НАРЕШТІ БЕРУТЬСЯ НЕ ДО ПОЛІЦІЙНОЇ ПАЛКИ, А ДО НАВЧАННЯ МОЛОДЕЖИ.

На зборах нюйорської федерації біблійних шкіл виступив один проповідник з заявою, що церкви потерпіли велику невдачу в своїй спробі навчити людей тверезости силою при помочи прогибіційного закона та що тепер їм уже пора вертати до одинокого способу поширення тверезости: дорогою спокійного переконування молодежи.

70 ВОЯКІВ ОТРУЇЛИСЯ.

В містечку Ліда коло Вильна захоріло 70 вояків в наслідок затроєної їди. 40 вояків уже померли. Військові власти ведуть строге слідство, щоб установити причину затроєння.

ТРИ ПРИСУДИ СМЕРТИ ЗА КОМУНІЗМ.

Перед львівським судом присяглих закінчилася розправа проти Аківи Каганого та трох його товаришів, обвинувачених в головній зраді, якої допустилися тим, що редаґували й поширювали комуністичні летючки серед вояків. Присяглі судді 8 голосами заперечили питання щодо Каганого, а 7 голосами потвердили його щодо Ізр. Гірша, Сам. Юґенда та Нафт. Пропера. На основі того вердикту трибунал увільнив Каганого, а Гірша, Юґенда та Пропера засудив на кару смерти — шибеницю. Оборонці зголосили касацію, а прокуратор Мостовський зголосив касацію у справі звільнення Каганого. Засуджених під сильною ескортою відвели до Бриґідок.

ЛИСТОВА ТАЙНА В ПОЛЬЩІ.

В останніх днях травня ц. р. надійшов під адресою посла В. Загайкевича з Праги лист. Та на превелике диво лист цей замісць бути доученим адресатови опинився в руках адміністраційної влади, яка лист цей передала прокуратурі та судови. Одночасно істнує закон, заґарантований арт. 106. конституції, кавтелями закона з 6. IV. 1870 р. про охорону тайни листів і писем і постановами §§ 158. і т. д.

СТРАШНИЙ УЧИНОК БОЖЕВІЛЬНОГО.

Василь Колісник з Конюх коло Бережан, 41-літній, з родини обтяженої психопатично, зраджував обяви мелянхолії, утікав з хати, дурів зі злости. Жінка й родина хотіли відвезти його на лічення до Кульпаркова, радилися лікаря та той признав його нормальним. Але хорого ті заходи цікавили і він потайно став снувати пляни. Два тижні вдавав спокійного, ходив з жінкою в поле на роботу. В останніх днях люде бачили, що він острив на точилі рискалик, а не завважали, що він точив рівночасно московський штик. Дня 6 червня ранком, коли вже всі повставали, напав без причини на жінку та десятьма штовхненнями штика в груди убив її на місці, перед очима четверо маленьких дітей. Відтак утік з рискалем у конюські ліси та блукав там цілу добу, а дня 7. VI., в суботу, сам утопився в урманськім ставі. Смуток і страх трівали від кількох днів у селі. Одно з сиріт лишилося немовлятком в колисці; двоє, в віці 3—5 літ не хоче у нікого бути, все втікають до дому й шукають мами; 13-літній хлопчик лишився на господарстві.

ОХОРОНА ЗВІРЯТ.

Німецький уряд видав обмеження щодо вживання живих звірят до наукових дослідів, головно в медицині. Досліди на живих звірятах дозволені тільки в тих випадках, коли ходить про пізнання і лікування людських і звірячих хвороб. Щоб не повторювати дослідів, розпорядок поручає робити з них філмові знимки і показувати їх студентам при викладах. Крім того вільно вживати для дослідів тільки звірят нижчих родів, і треба їх перед дослідом позбавляти свідомости.

ХОТІЛИ КУПИТИ ПОЛЕ ЗА ЧУЖІ ГРОШІ.

Директор лужанської цукроварні п. Пасек загубив підчас їзди автом з Чернівців до Лужан шкіряну торбинку, в якій було 300,000 левів. Під віядуктом на Денисівці отворилися двері авта й тоді випала торбинка на дорогу. Директор Пасек спостеріг в Мамаївцях, що гроші пропали, вернувся назад, але по торбині застиг слід. Він зголосив страту жандармерії. Тепер, по кількох місяцях звернули на себе увагу селяни з одного села коло Новоселиці, Герасими Геба і його тесть, бо купували поле, а в селі знали всі, що вони не мають грошей. Жандармерія почала за справою слідити і приарештувала обидвох селян. Вони признались, що найшли торбинку з грішми на Денисівці під мостом. Тепер заінтабулювався директор Пасек на їх майно і дуже можливо, що селянам прийдеться ще докласти із свого, бо найденими грішми вони оперували легкодушно.

„СВОБОДА" ПРО АТЕНТАТ НА АРХИДІЯКОНА САБОВА.

Ужгородська „Свобода", орґан християнсько-народньої партії Підкарпатської Руси, подавши опис атентату на архидіякона Евменія Сабова, голову „Общества ім. Духновича", пише:

„Наслідком атентату всі нам ворожі новинки (ґазети) накинулися на „Просвіту", на Волошина і взагалі на наші інституції та наших культурних працівників, представляючи діло так, гей би то було наслідком народовецької праці. Кожний чесний чоловік проти таких безосновних клевет і інсинуацій мусить з обуренням запротестувати. Лиш підла і лукава душа може так кидати такі глупі підозріння на нашу чесну, тяжку і щиру культурну працю. Кождий, хто пізнає нашу культурну діяльність, знає, що на поповнення атентату ми ніколи не виховували ні словом, ні в письмі. Навпаки: ми вживання таких способів ніколи не одобряли, миж такого способу не потребуємо, бо жива народовецька ідея того не потребує. Самособою розуміється, що кождий розумний і справедливий чоловік може заняти якесь становище щодо атентату лише тоді, коли ціле діло буде висліджене і вияснене. Тепер лише зла воля може глядати виновників у народовецькім напрямі".

Від себе зазначимо, що після того атентату москвофільські ґрупи на Закарпатті розпочали нечувану досі нагінку на все українське, а їх нахабність дійшла вже до того, що домагаються не тільки усунення о. Волошина з директури в учительській семинарії (де вчився атентатчик Федір Таценець), але й розвязання Т-ва „Просвіта" в Ужгороді!

ЖИДІВСЬКИЙ ПОГРОМ У ПОЛЬЩІ

ПІСЛЯ ПОГРОМУ В КОВЛІ ВІДБУВСЯ ПОГРОМ НЕДАЛЕКО ЛОДЗІ. БАГАТО ЖИДІВ ТЯЖКО ПОБИТО, А ОДИН СМЕРТЕЛЬНО РАНЕНИЙ.

ВАРШАВА (Польща). — В Здунській Волі в районі Лодзі відбувся масовий напад Поляків на жидівське населення. Натовпи погромщиків нападали на вулицях на окремих Жидів і тяжко били та калічили їх. Одного побито так, що він не виживе. Напади збільшилися особливо після того, як рознеслася чутка, що вбито одного погромщика.

Поліція перевела арешти між погромщиками. Це вже другий жидівський погром у Польщі на протязі останніх двох тижнів. Раніше в Ковлю банди погромщиків розгромили помешкання Жидів і богато Жидів тяжко покалічили.

ТРЕБА ПІДТЯГАТИ ПОЯСИ.

МОСКВА (СССР). — Після зїзду комуністичної партії місцеві ґазети починають дещо писати про висновки з того зїзду. Фактом є, що тепер у комуністичній партії ніби остаточно зліквідована опозиція й партія стала більш одноманітною. З доповідей Куйбишева виходить, що в деяких галузях розбудова індустрії по пятилітньому плянови буде закінчена в чотирох, або навіть у трох роках.

Та поза тим сконстатовано, що Росія далі переживає недостачу індустріяльних виробів і харчів, а тому населенню доведеться ще більше скоротити задоволення своїх потреб і, щоби не почувати голоду, ще щільніше затягнути на собі пояси.

СИН СУЛТАНА СЕРЕД ПОВСТАНЦІВ.

ІСТАНБУЛ (Туреччина). — Місцеві ґазети повідомляють, що серед повстанців Кудрів знаходиться Селім, син султана Абдула Гаміда ІІ-го. Повстанці, ведучи напади, викрикують імя Селіма. Сам він знаходиться на перській території в місті Маку, недалеко турецького кордону.

З захоплених у вождів повстанців документів видно, що вони поставили собі завдання створити з трох турецьких провінцій незалежну курдську державу на чолі з султаном Селімом. Хоч про це ще нема офіційного повідомлення, але ґазетні відомости вважаються достовірними.

Турецькі війська поволі звільняють все більшу територію від повстанців. Сподіваються, що за десять днів їм пощастить остаточно звільнити турецьку територію від курдських повстанських відділів, які перейшли сюди з Персії.

СУДЯТЬ МАФІЮ.

ШІЯКА (Сицілія, Італія). — Тут поставлено перед суд 241 членів таємної орґанізації — Мафія. Влада сподівається, що цим процесом вона остаточно зліквідує цю орґанізацію, яка довгі десятки років тримала в страху не лиш остров Сицілію, але й усю Італію.

УРЯД МЕК ДОНЕЛДА ЛЕДВИ ВРАТУВАВСЯ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Робітничий уряд Анґлії вратований від димісії лише трома голосами членів парляменту. Підчас голосовання над додатком до фінансового закону, який зробила Ліберальна Партія проти опозиції уряду, цей додаток одержав 275 голосів за й 278 проти. Отже лише три голоси вратували уряд Мек Донелда від димісії, що мало би потягнути за собою розвязання парляменту й нові вибори в Анґлії.

Цю більшість уряд Мек Донелда отримав лише тому, що частина членів ліберальної партії не послухала свого лідера Ллойда Джорджа й голосувала по стороні уряду. Консерватисти старалися за всяку ціну повалити уряд, але їм не повелося.

ОБІЦЮЄ ДОМІНІЯЛЬНИЙ УСТРІЙ ІНДІЇ.

СІМЛЯ (Індія). — Віцекороль Індії, Ірвін, у своїй промові на відкриттю місцевого індійського парляменту катеґорично заявив, що Індія буде мати права анґлійської домінії. Конференція, яка буде скликана в Лондоні по справах Індії, буде цілковито вільною в своїй праці та рішеннях.

Висліди праці комісії Саймона він назвав дуже важними в деяких надзвичайно складних питаннях, але заяви й проекти цієї комісії не будуть обовязуючими для лондонської конференції.

ТРАНС-ОКЕАНСЬКІ ЛЕТУНИ МАЛО НЕ ЗАГИНУЛИ.

ПАРИЖ (Франція). — Перший лет з Південної Америки до Африки не вдався й трохи не скінчився загибілю летунів. Відомий французький летун Мермоз змушений був осісти на воду серед океану через зіпсуття олійної рурки в моторі літака.

Про те, що літак має осісти на воду, Мермоз повідомив радіо-телеґрафом французькі військові кораблі, які вартували на шляху його лету. Один з таких кораблів уратував Мермоза та його двох товаришів, а також забрав почту, яку віз літак, щоби доставити її до Африки, а звідти вона буде відставлена иншими літаками до Парижа.

ЗБІЛЬШЕННЯ ГРОШЕЙ НА ВІЙСЬКО.

ПАРИЖ (Франція). — Фінансова комісія парляменту збільшила на 26 міліонів франків асиґнування для амуніції та зміцнення кордонів Франції. Зпочатку правительство домагалося на цю ціль асиґнування в розмірі 16 міліонів франків.

ЗБІЛЬШЕННЯ АНҐЛІЙСЬКОЇ ФЛЬОТИ.

ЛОНДОН (Анґлія). — Перший лорд адміральства, Александ, виробив законопроект про збудовання нових 20 кораблів для анґлійської воєнної фльоти. Це збільшення, по заяві Александра, потрібне для забезпечення охорони володінь Анґлії й вона не противиться лондонській морській умові.

Рівночасно він просить збільшення загального асиґнування грошей на утримання воєнної фльоти.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	0 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сити і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи", Montgomery 498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 1838.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

„МОСКВА БЛОФУЄ"

Стара се злодійська штука при втечі кричати: „Ловіть злодія". Переведена на політичну мову ся штучка звучить: Коли в краю кепсько, звертай народови увагу на заграницю; коли загранична політика шванкує, звертай увагу на нутро краю.

Поступаючи після сеї засади, московські комуністичні головачі здавна дурять своїх темних послідувачів так званою світовою революцією. Кілько разів у краю справа стоїть зле, тілько разів вони показують їм сю дулю на вербі, сю миляну баньку, що зветься світова революція. Мовляв: Не бунтуйтеся, люде, через муки пролетарського раю: в других краях не ліпше. Незадовго вибухне революція по всему світу і тоді ми заживемо на карку світа як перші революціонери.

Таку пісоньку співали московські головачі через 12 літ. Через 12 літ говорено народам Росії про ту наближаючуся світову революцію. Вона вже йде.

І так довго говорили про сю світову революцію, аж балачка стала загальним жартом у Росії. Неписана російська сатира говорить про чоловіка, що йде собі вулицею й трубить. Чого ти трубиш, чоловіче? Заповідаю світову революцію. Платять тобі богато? Не богато. Чогож ти взявся за таку малоплатну посаду? Ет, говоріть: малоплатна, але зате вічна.

Так певно думати мусіли й делеґати на комуністичний зїзд у Москві. Хоча вони мають мозки добре затабачені комуністичною агітацією, але й в них могла пробласкувати думка, що прецінь в тою обіцяною світовою революцією щось не теє. Чи не затратилася вона на почті, що не приходить? Щоби далі приспати розбуджуючіся думки в комуністичних головах, Сталін придумав штучку: Мовляв, світова революція йде, але почати її мають американські товариші. Се їх діло тепер кинути іскру, що запалить порох під капіталістичним ладом. І видала Москва гучні заклики до американських товаришів: Чого ждете? Нуже до праці.

На лихо Москві в той самий час відбувався в Ню Йорку зїзд американських комуністів. Як вони прочитали московські заклики в „Правді", їх зібрала собача лють. Політика політикою, але ся московська нахабність уже границь не має. Яким правом Москва нам диктує? Яким правом вона бреше? З ким маємо починати революцію? З тими 15,000 комуністів в Америці, яких начислює „Правда"? Та їх нема й 6,000. І хто тому завинив, що їх так мало, як не Москва своєю нахабністю, своїм диктаторством?

Д-р Остап Грицай.

УЛЯНІ КРАВЧЕНКО

з привітом у 50-ліття літературної діяльности.

„Не сліз потрібно, щоб ставать до бою!
Не сльози, — силу й жар візьми за зброю,
Ту силу, що любов у груди лле,
Ту місць, щоб думи в діло осущати,
Той жар, щоб з лихом битися й прощати
Все, чим тебе невіжа й злоба бє!"

У. Кравченко: „На новий шлях".

Дня 8. травня ц. р. відсвяткувало українське громадянство в Галичині ювилей 50-літньої літературної творчости нашої визначної поетки та громадянки **Уляни Кравченко,** якій нині йде 71-ший рік життя, і яка проживає як пенсіонована вчителька **в Перемишлі.** Це гарне свято відбулося в Перемишлі, у приняві шановної Ювилятки, яка, відповідаючи на святочні привіти, сказала у своїй промові таке:

— Життя моє склалося так, що не могла я виключно посвятитися творчості літературній — не могла добирати сюжетів, шліфувати строфи.

— Через сорок років була я учителькою.

— Учителювання і письменство сповняла я як службу народові — тому слова признання ціню яко признання для всякої праці для добра загалу, яко заохоту для молоді.

Ну — ми, Українці, знаємо гаразд усю важливу глибінь, яка криється в цих чудно скромних словах нашої достойної письменниці. Цеж глибока траґіка наших творчих умів узагалі. Хто з нас не пригадує тут того, що говорив колись не хто інший, тільки сам Іван Франко, про себе тай про свою творчість з приводу святкування 25-ліття письменницької діяльности? Українському поетові, українському письменникові все важко було віддатись усеціло своїй творчій праці. Раз по причині вродженої нашим людям байдужности до книжки тай до долі тих, що пишуть книжки, а далі задля традиційно невідрадних соціяльних обставин в нас, витворюваних на землях України від віків чужинецькими наїздниками. Під теперішню хвилю по цей бік Збруча це мерзаві Ляхи, а по той — большевицькі бісурмени — захвалювані нам нині хіба ще тільки зрадниками нації — що витворюють в нас омертвлюючі середовища неволі, сковуючи уста духовим працьовникам України царсько-насильним терором. А в часі, коли Уляна Кравченко, сучасниця Івана Франка, Ольги Кобилянської та Наталі Кобринської, виступає в 80-их роках передвоєнної доби в галицькім середовищі на поле літературної діяльности — це австро-польські пани, що горюїжаться на землі Данила та на свій лад витворюють духову темряву, в якій душилися наші працьовники духа, наші славні Каменярі і Каменярки в рядах Франкового гуртка революціонерів. Ось і чому така дорога нам саме нині особа Ювилятки Уляни Кравченко, дорога нам як одна з останніх живих актуальних свідків Франкової боротьби за поступ і волю, а до того сама і як людина і як поетка жертвенна учасниця цієї боротьби. Що з того, що може не всі її творчі замисли змогли здійснитися так, як цього бажала собі висока душа поетки? В великанському змаганню Франкових каменярів з гранітною скалою неволі двигнула й Уляна Кравченко сміло й доцільно свій молот, гримаючи ним об вороже чоло не гірше, ніж Франко, Павлик і їх товариші. І тому треба нам нині віддати її поклін вдячної любови й пошани, згадуючи передовсім хоч коротко те, що годиться нам знати про життя і дотеперішні твори цеї, духом ще на причуд молодої, Ювилятки.

Почнім від її життя.

Уляна Кравченко — по своїм властивім іменню **Юлія Шнайдер** — уродилася дня **18. квітня 1860 р.** в галицькім містечку Миколаєві (над Дністром), як дитина урядовця (комісаря староства) Українця з німецького роду — Юлія Шнайдера, що був одружений з попадянкою, Юлією з Лопушанських. І батько і мати поетки заслугують на згадку остільки, що перший був великим приятелем нашого народу — за що й позбавлено його юпісля державної посади — і сам не без поетичного талану, а мати, дуже гарна жінка, вміла по мистецьки оповідати і співати. Пригадаймо теж, що Миколаїв це місце уродження відомого галицького поета й оповідача **Миколи Устіяновича** — між іншим автора оповідань **„Месть верховинця"** та **„Страстний четвер"** — братанок якого розповідав малій Юлії чимало про письменницькі твори свойого славного стрика, які наша будуча поетка незабаром стала читати, розбуджуючи ними власну поетичну уяву. Першу освіту здобула вона приватною наукою та в народній школі, після чого переїхала у Львів, де стала вчитися в учительській семинарії, користуючись тут чимало цінними радами професора Омеляна Партицького, за допомогою якого змогла пізнати гаразд визначні твори української літератури, між иншим оповідання **Марка Вовчка.** Шевченка читала вона вже раньше, а поприрідних письменників обзнайомлювалася основніше і з чужими, головнож з творами німецьких поетів **Шіллера і Ленава.** З них перший зазначився у творчости Уляни Кравченко помітним впливом свойого творчого ідеалізму, другий — на мою думку менше додатно — слідами кволого перечулення своєї хоробливо виніжненої душі. Після тогож, як Кравченко покінчила семинар, вона стала вчителькою, одержавши першу свою посаду в Бібрці, де вчителювала від 1881—1884 р.

Але на ті часи припадає ще й подія дещо важнішого значіння.

Є нею іменно знайомство з Франком та його змаганнями.

Уляна Кравченко — подібно зрештою як і Наталя Кобринська — зацікавилась щиро кличами соціяльної обнови, проголошуваними Франком, зокремаж сідносно невідрадного становища суспільних низів, а далі галицького жіноцтва, яке, як це я вже обговорював обширніше у „Свободі" в моїх працях про Кобилянську та Кобринську, не мало ніякої змоги кращого духового розвитку. Відчула на собі зрештою це поневолене становище жінки і сама Кравченко, коли після того, як в лютім 1884 р. перейшла з посади в Стоках на посаду вчительки в дівочім інституті Василіянок у Львові, була незабаром усунена з цього місця і зі служби під закидом, що вона є прихильницею фонетики (!), співтоваришка Франка та взагалі небезпечна „соціялістка". От вам і зразець долі будительки народа в тодішньому часі! Австро-польська власть намагалася винищувати їх за кожне вольне слово, а й наша власна суспільність не давала тоді діячам зпід стягу Франка ніякої моральної, а тим менше матеріяльної підтримки. Галицько-рутенські реакціонери лаяли їх за соціялізм, мов не знають за який злочин, сами денунціювали їх і так власною рукою вбивали революційну активність в тодішній Галичині. Наслухалася цих лайок від власної суспільности і наша поетка доволі, і мусіли вони неабияк уражати її чудово тонку душу, коли в одному зі своїх віршів вона тоді писала:

„Життя-борня створінь поміж собою,
Борня добра зі злом і світла з тьмою...
Доволі проб і жертви... Упадаю,
Складаю зброю; — бій сей не для ме-
[не".

„Prima vera", ст. 80.

Але це болюче розчарування не було всетаки всилі зломити її творчого духа раз на завжди. Вже ось **в р. 1885** вийшла перша збірка поезій Юлії Шнайдер, — видана пок. Евгеном Олесницьким у Львові — п. н. **„Prima vera",** про яку, як і про інші збірки Уляни Кравченко, говорю окремо в нашому фейлетоні. Тут зазначу, що після втрати вчительської посади у Львові наша письменниця за час до липня 1886 р. була приватною учителькою в одного дідича коло Лопатина, після чого вчителювала в Дрогобиччині, спершу в Лужку долішнім, а далі — з малими перервами — в Сільці. В Лужку подружилася вона з учителем Німентовським, а в р. 1920 перейшла в стан спочинку. З того часу живе Уляна Кравченко постійно в Перемишлі, дописуючи ще й сьогодні з подиву гідною свіжістю духа майже до всіх українських, зокремаж жіночих журналів (передовсім „Жіноча Доля" і „Нова Хата").

Так лінія поетичної творчости і громадянської діяльности не переривається властиво протягом довгого 50-ліття праці нашої шановної Ювілятки ніколи, хоч і які несприятливі були ті умовини, в яких їй доводилось вести своє творче діло. Лишившись і надалі в тіснім звязку з Франком, Кравченко як поетка поглиблює значно свій підхід до життя, поширює овид своєї душі на важливі видноколи суспільного життя-буття народу, чого доказом друга пропамятна збірка поезій нашої поетки, видана п. н. **„На новий шлях"** та під іменем Уляни Кравченко у Львові, заходами самого Франка, в р. 1891. Провіщуваний тут новий шлях — це власне шлях соціяльної обнови, великий зазив до нової праці, звернений головно до галицького жіноцтва, нехай, що на ньому „холод самоти", бо темний світ називає „ледачою" ту людину, що своїм духом обнімає весь світ, кожного називає братом і бажалаб кращої долі для — всіх. Багато-багато гарного є в цій збірці, не перестарілій ще й до сьогодні, чи одно важливе, визвольне слово паде тут в обороні поневоленого жіноцтва, розгортаючи перед нами вражаючі картини побуту, в яких бачимо жінку жертвою найріжніших соціяльних кривд і несправедливостей, розмальованих авторкою з тільки їй питомим співчуттям та тою мовою найглибшого серця, якої не так то легко найдеш в інших, хочби і найславніших письменниць. — „Любов — це я одна, любов — це я сама" — каже раз Кравченко в одній зі своїх пісень, і це в неї не поетична фраза, а віщо відчуте знамено її всієї духовости, жіночо тонкої, жіночо ніжної, а притім повної люблячого захоплення всім, що всилі ворушити людським серцем як обявління життя в його боротьбі за визвольні ідеали. Може є в нас поетки з більш боєвим духом, з більш мистецькою спромогою у шліфуванню тендітних строф і сюжетів, — але другої поетки з таким співчутливим, кохаючим серцем, як серце Уляни Кравченко, ви в нас не знайдете в ніякій з дотеперішніх епох нашої поезії. Вона, яка з такою ніжністю вміє оспівувати зорі, янголів, цвіти і усміх дитини, вона, Уляна Кравченко, сама має щось у своїй духовости з зорі і з цвіту, з дитини і з янгола. Читайте тільки її останні збірки — „В житті є щось" (1929) та драматичні картини „На визвольному шляху" (1930) — а почуєте тепло серця, силу любови поетки до народу, яка нас ущасливлює і збогачує.

Честь і слава віщій поетці України!

Честь і слава Каменярці Уляні Кравченко, гідній сопутниці Івана Франка!

УЛЯНА КРАВЧЕНКО

ПРОВІДНІ РИСИ.

— „Коли читаю життєпис якої більше чи менше людству заслуженої людини — каже раз наша поетка в однім зі своїх автобіографічних нарисів*) — а знаходжу тільки самі дати, імена і такі речі, котріб то до кожного можна примінити, як: уродився... укінчив студії... оддужився... упокоївся... себто чисту метрику, — відсуваю неохотно книжку, не бачучи в ній нічого інтересного. Я чогось то більше бажалаб... Я бажалаб вірного відбиття життя душі — ніжних почувань, її терпінь і потрясень, бур горесних і вогнянних..." —

Ну, мені мимохіть прийшли на думку оці слова Уляни Кравченко, коли довелось писати про неї ювілейну передовицю до нашої „Свободи". Бо і справді: як вичерпати в короткій статті, та ще й з необхідними датами, іменами й наголовками, всі ніжні почування і всі терпіння, всі горесні потрясення і всі вогнисті бурі у глибинах творчої душі протягом сімдесяти років людського життя? Мені видається завжди, що колиб скласти в одно всі думи поетової душі, всі почування його серця і всі страждання творчого духа на розстаях земної мандрівки, то ними, мов горіючим екватором, оперезавби всю землю, видвигнувби з них нові Гімалаї і сотворивби ще один, може найбільший з усіх відомих, океан. І є у світі поети, благословенні Ґенієм велети творчости, яким дане було висловити ті безмежжа своїх дум, почуть і страждань, коли вже не в цілости, то принайменше в настільки численних і могутніх подобах, що вони всетаки лишилися окремим світом у світі людей, величю між відвічними величами людства, божеськими творами і між творами Господа. Бо твори великих поетів мають до себе те, що вони, перебувши вогневу пробу століть, стають усеціло рівноважниками людських світів. Ви дивіться на Шекспіра. Невже не скажете, що колиб так та його Анґлія внаслідок якогось нечуваного катаклізму у природі щезла з поверхні землі, і не лишилосяб після неї нічогісько, тільки твори Шекспіра, то вони змоглиб ще і для найдальших століть зберегти предивно живучий і предивно повний образ анґлійського світа з його природою і з його людьми, з його великим минулим і з його найглибшим єством, з питомим йому життям і з питомою йому смертю? А хіба не такісамі Гомер і Софокль, Данте і Ґете, Кальдерон і Сервантес? Справді — Уляна Кравченко не помиляється, коли гострим поглядом поетки в собі добачує у творчій душі те затаєне, безмірно глибоке і невисловлене, чого ніяк не вичерпаєш сухими біографічними датами, чітко відміреними критичними осудами та самопевним зясуванням значіння поета по кличам даної епохи. От ви чуєте від наших критиків уже далі пів століття, що Уляна Кравченко шановна авторка збірки „На новий шлях", що вона перша піонірка жіночого руху в нас, що вона співчуває глибоко з долею суспільних низів і з недолею поневоленого Рідного Краю та що вона гідна сопутниця Франка й Павлика, Наталі Кобринської та Ольги Кобилянської. Але ану витвердіть те все по ладу напамять затямте собі все гаразд, що чули й читали про нашу поетку і — беріть тепер читати її твори. Чи думаєте, що знайдете тут тільки те, що надієтеся побачити по словам критиків?

Ні — справжній поет усе глибший, усе багатший, усе ріжнородніший та більш окремий своїм єством від інших, ніж це нам, таким близьким і таким далеким до них, здається.

Дивлюся на відомий портрет Уляни Кравченко з молодих літ і вже тут вражає мене щось остро окремішне, зовсім інше своєю утаєною духовістю, ніж те, що промовляє до нас з портретів молодої Лесі Українки, Кобилянської або Кобринської. В важливих рисах Українки є страждання і суворість жрекині; в гострих обрисах лиця Кобилянської затаєна стриманість; в гордо підведеній голові Кобринської своєвладна самопевність; а в прегарно обрисованім овалю облича молодої Кравченко щось чудово дівоче, мягке й невинне. Яка гарна мусіла вона бути у своїй молодости — гарної матери укохана дитина! Лице Лесі Українки так і нагадує тобі її слова про те, що ти мусиш блискавицею світити у тьмі; від погляду Кобилянської віє подихом самоти царівної духа; по обличчю Кобринської так і сновигає щось бадьоре, енерґійне та сміле, ніби в кожну хвилю готове зачіпитися з тобою; а риси молодої Кравченко надихані солодкою тугою, яка милує тебе ще й сьогодні дивно благим поглядом її великих очей. Отому й нічого дивуватися нам, що перша збірка цеї поетки має наголовком імя першого весняного цвіта (Prima vera-проліски) та що поезії цієї збірки — це здебільшого тужливі пісні кохання. Який жар любовної туги тут, який вогонь розкоханих почувань, які бурюни самотних переживань розбудженої до життя дівчини! Ми славимо Франкове **„Зівяле листя"** як одну з найкращих любовних збірок в нашій літературі, а забуваємо про те, що „Prima vera", Уляни Кравченко теж повне перлин любовної лірики. Особливож в першій частині, названій **„Гомін кохання"**. Дещо тут, особливож короткі пісні, так і пригадує вам зманливу легкість строф Гайнріха Гайне. Нпр.:

Забагато, забагато
В ясні очі я гляділа, —
Аж від їх палкого блеску
Вся з кохання опяніла.

Забагато, забагато
В ясні очі я дивилась;
Не дивитись більш в ті очі —
Вже тепер мені несила!...

Або:

Співав соловейко,
Конвалійка цвила,
Як в моє серденько
Тута загостила.
Замовк соловейко
І квітка склонилась,
Лиш туга у серці
Досі не втишилась...

А такі пісні як „Розсипають ясні іскри-рожі", „Солодка ноче, повне дива..." „Куди не звернусь, скрізь твій зір", „Любиш, чи не любиш" — і цілий ряд рівно цінних, якіж стихійно горіючі вони своїм почуванням! Кравченко знає все щастя любовної туги і всю розпуку безталанного кохання; вона в одному і другому своїм висловом така щира і правдива, що читається ці пісні як записки поетового щоденника, а притім скрізь в неї щось чисте й непорочне, начеб дівочість була праправісним елементом її єства. Білий цвіт — це для неї природний символ її душі; скаржитися Богові, чому для таких душ, як її, немає в небі окремих анґелів, це в цієї поетки нас не дивує, так як не дивувалоб нас бачити її завжди в одязі з ясно голубого шовку та з вінцем білих лелій на волоссю. Яким любо дитинячим тоном промовляє вона до своєї матери, коли молить в неї щераз колискової пісні!

...Співай, ненько, тихесенько,
Бо сон утікає,
Не сплять очі, серце вяне,
Душа умліває.
Твоїй доні змеркли зорі
Сонічко стемніло,
Втихла пташка, дрібне зілля
Головку схилило..."

А проте — тасама поетка, яка вміє промовляти до нас найніжнішою мовою дитини і непорочної дівчини, тасама поетка захоплює нас могутньою мовою вольної душі, коли її голос звертається, нехай і в коханню, проти — поневолення. Читайте тільки у збірці **„На новий шлях"** її прекрасне „О, не клянись!" Уляна Кравченко не хоче тут сковувати присягами своєї любови —

Ми вольні! І на волі лиш кохаю я!

І тому з таким болем дивиться вона на своїх посестер, що в рабстві звичаєвої подружньої неволі, невольницями мужів-панів, обвішані перловими шнурами, мов ті „Каріятиди піддержують хиткі основи землі", не зберігаючи в пригноблених грудях святощів справжньої любови („На світі сонце, воля, радість..."). І тому так жагучо закликає вона сестер на шляхи нового життя, звіщаючи українській жінці, що „минув той час, коли тягар життя дикар-пастух клав на плече рабині":

„Минув неволі час і блуканини,
Покинь тепер нарікання, ділай!
Будь сильна і свідома прав людини,
До жнива стань і з нив снопи збирай!
В твоїх руках твоє добро й родини
Цілої, воля й ясний щастя рай.
Лиш перша стань там, де в холодні
[кручі
Життя з пісень падуть кличі блиску-
[чі..."

Але видвигаючи так ідеал жінки вольної як суспільної одиниці в найкращім значінню цього слова, та основуючи таким чином визвольну роботу народу на спільній праці чоловіка й жінки, Кравченко не забуває ніколи про вагу і святість материнства. У своїй новій збірці „В життю є щось", вона в циклю **„Проміннячко"** оспівує щастя, тугу й турботи матери не менше пророчисто, ніж оспівувала колись лиху долю бідної зарібниці, яка не знає, що купити за цілотижневий нужденний заробіток: бараболі, чи дров для дітей, що в хаті в голоді та в холоді. А з другої сторони наша поетка, хоч наклинує невпинно до праці для суспільности, для народу, для людства, яке їй так близьке, начеб поняття людства зливалося в неї вповні з поняттям рідного їй народу, зберігає в глибинах своєї душі всетаки тайну тугу за тим далеким, невідомим, сказатиб, невимовним, чого не виспіває мабуть ніяка пісня поета.

Хоч тут живу я, хоч життя се знаю,
За мною сум... і чар землі за мною...
Ні! Я не дома тут, не тут я родом...
Ні! Вітчина моя є дальше, дальше...
Там вітчина моя — де тиша й ясність...
До неї бє крильми безмежна туга,
Несе мене невиспівана пісня...

Цеж вічна траґіка поетової душі — оця туга в далечінь, тому й коханцеві співає наша поетка з німою розпукою:

...Чужа тобі... далека так... хоч
[близька.
Сама іду,
Сама в лячну, беззоряну ніч темну
Шляху гляджу...
Іду в далинь при блисках грому,
Мов тінь — мара.
Що мучиться від блисків хмари-мисли
Тай — не вмира...

З цього погляду в давніших і нових збірках Уляни Кравченко багато дечого, чого не доторкався ще досі ніякий критичний розбір. Тут також глибінь песимізму, як і все наново повертаюча віра в себе, неохота до буденщини та всетаки увага служити їй як світлоносиця ідеалу, словом та пристрасна і невгомна боротьба в душі поетки, яка диктує їй скорбні циклі „З пісень болю" та „З глибини", „Achamoth-Туга" та „З хвилин утоми". Так нпр. у символічній картині самотної жниці на загоні, в сумовитій пісенці „Без сліз і без пісень", в апострофі „XIX. вік", або в поемі „Vox aeternitatis" та в іншому. Іноді поетка бачить себе в постаті Касандри, тої безталанної провісниці горя святого рідного краю, — такою змальована подекуди й ворожка в драма-

(Докінчення на стороні 3-тій).

*) В журналі „Нова Хата", ч. 12. з р. 1928, у статті: „Замісць автобіографії".

НА ТЕМИ ДНЯ.

А ПІЛСУДСЬКИЙ РОБИТЬ СВОЄ.

У Кракові відбулися гучні двайцятьтисячні протести проти диктатури маршала Пілсудського. Протестаційний здвиг пройшов під знаком боротьби за збереження польської конституції та за привернення прав парляменту. Разом з тим ухвалено резолюцію про необхідність негайного уступлення від влади непроголошеного диктатора Пілсудського й навіть президента держави Мосціцького, який допускає зневагу парляменту диктатором.

Гучні були промови кількох соймових послів, гучні були резолюції й ті, що виголошували промови та всі з „ентузіязмом" гадали, що диктатуру можна повалити паперовими резолюціями, а не отвертою збройною революцією.

Ухваливши резолюції, всі розїхалися спокійно по своїх домах, чекаючи уступлення диктатора Пілсудського й димісії президента держави, бо, а як же, вони можуть утриматися після такого „грізного" протесту на своїх становищах.

Не дуже переляканий премієр міністер полковник Славек поїхав до Пілсудського в Сулеювку на нараду. Пілсудський, не довго думаючи, наказав арештувати всіх промовців та організаторів того протестаційного здвигу на чолі з бувшим премієром Вітосом і притягнути їх до відповідальности по старому австрійському закону, яким карається всякі виступи проти „священої особи" цісаря, а в даному разі проти президента републики й проти Пілсудського. Тепер треба чекати розвязання сойму й арешту бувших депутатів, щоби диктатура Пілсудського остаточно показала свої вовчі зуби.

Отак польські „революціонери" зробили протест на свою голову, щоби ще зайвий раз показати своє безсилля й продемонструвати всьому світові сваволю Пілсудського.

ЗБУЛОСЯ ПРОРОЦТВО ЛЕНІНА.

Вже перед своєю смертю комуністичний святий Ленін написав свій заповіт-пророцтво. В нім він сучасного диктатора й „найліпшого свого учня" Сталіна схарактеризував тупоумним та упертим кавказьким ослюком, якого треба найскорше відсунути від партійних справ, бо він завдасть найбільшу шкоду комуністичній партії. Та вмер Ленін, а Сталін не лише не підійшов від партійних справ, а почав самочинно й самовладно хазяйнувати в партії. Поволі він переводив партію в слухняну отару в своїх руках, а членів партії обернув у своїх льокаїв.

Тепер вони збираються на партійні зїзди лише тоді, коли того забажає Сталін, щоби, вислухавши його безконечно довгі промови, кричати йому „осанна" та всіма руками підписуватися під тими рішеннями й проектами, які готовими підносить їм диктатор. Жадної свобідної обміни думок на „зїздах" партії не допускається, а за найменшу критику диктатор грозить тяжкими карами. Не лише партійна шпана змушена мовчати, а навіть бувші сподвижники Леніна й старі партійні діячі, по наказу Сталіна, виголошують свої „покаянні" промови та голосять славу диктаторови.

А він ще покрикує на них, що за мало їх покаяння, що за мало вони підкурюють диктатора ладаном своєї покори. Комуністична партійна авдиторія гукає, що диктатор має рацію, а каючіся партійні „гед-вейтери" обіцяють з трепетом прислужитися більше в майбутньому свому панови господареви.

Пророцтво Леніна збулося. Комуністична партія, під керовництвом Сталіна, перестала істнувати як партія, в якій допускається свобідний обмін думок членів її та спільне рішення певних питань. Натомісць створена централістична приватна інституція Сталіна, навіть без додатку „і Ко", з його льокаями ріжних рангів, які зі шкури пнуться, щоби прислужитися свойому панови, боячись стратити теплі посади, або навіть і голови свої.

МОЛЕБНЯМИ Й МОЛИТВАМИ ВИЗВОЛЯЮТЬ УКРАЇНУ.

Колись російський генерал Драгоміров говорив про спосіб війни генерала Куропаткіна з Японцями, що „Японці російські війська бють гранатами та шрапнелями, а Куропаткін частує на Японців іконами та іконами". Цим він жорстоко висміював російську війну з її молебнями та „чудотворними" іконами. Брак організованости й відповідної підготовки до війни, повну неміч царського уряду й невдачі на війні російські патріоти старалися прикрити своїми молитвами, молебнями та „чудотворними" іконами.

Тепер таке враження робить на читача „Тризуб", орган польонофілів у Парижі. З колишніх його „програмових" та політичних статей уже нічого не залишилося. Вже й самі письмаки з тої польської рептильки чують, що „догоріли їх огні, облетіли цвіти". Вже подали вони всі аргументи за свою польонофільську концепцію, а наслідок стався той, що група польонофілів іде до повного розкладу. Тому тепер лишилося лише писати некрольоґи по вмерлих, та правити по них панахиди, перечислювати присутних на них „видатних діячів" українства, які лише підчас панахид та може ще за чаркою горівки пригадують про свій патріотизм, вважаючи, що це дійсно реальна робота по визволенню України.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІДПОВІДЬ НА ЛЯЦЬКИЙ ВИЗОВ.

Сумна вістка наспіла зі старого краю. У Львові польський державний суд засудив на кару смерти українського студента Романа Біду. Його товаришів засуджено на довголітню польську вязницю.

За що їх засуджено? За те, що вони протестували проти польських торговельних шопок, котрими Поляки хочуть перед світом проголосити, що Галичина се польський край. У відповідь на сю польську пропаганду молоді українські студенти постановили зробити демонстрацію, з якої світ мав довідатися, що Галичина не польський, а український край, загарбаний Поляками проти волі корінного населення краю.

Діло, яке наміряли зробити українські революціонери, не вдалося. Вони не потрафили перевести свого наміру так, як його плянували. Але мимо їх невдачі світ таки довідався, що Галичина се часть України, а Львів се один з центрів українського народного життя.

За сю вдачу революційного діла молодих Українців Поляки постановили пімститися. Хоча молоді Українці своїм вибухом не вбили ніякої людини, мимо сього Поляки поставили їх на суд за вбивство. Хоча молоді революціонери Української Військової Організації не могли думати зробити політичного перевороту, польський уряд, розлючений на те, що їм зіпсовано їх бандитську пропаганду, поставив молодих Українців на суд за державну зраду.

Поляки сподівалися, що на суді молоді революціонери будуть випрошуватися, викручуватися, брехати, просити. Поляки думали, що в сей спосіб молоді українські студенти скомпромітують і себе, і свій рух, і свій нарід. Але молоді українські революціонери не благали, не просили, не крутили.

На се така лють зібрала польський суд, що він видав на молодих студентів жорстокий вирок. Романа Біду поставив під шибеницю, а иших молодих революціонерів запроторив на довгі роки до польської тюрми.

Наш народ у старім краю знає сю справу. Під окупацією однак він не може сказати про неї виразно свого слова. Сказати свою думку можемо тільки ми, що живемо на вільних, чужих землях, а передовсім ми, що живемо на вільній землі Вашингтона.

Чи будемо ми мовчати? Чи поховаємося тепер у мишачі діри, будемо викручуватися партіями, релігійними переконаннями, або може спекою, чи може тяжкими часами?.

Українці! Піднесім протест проти нового нечуваного звірства Поляків. Даймо про себе чути в світі. Даймо світови знати про польські порядки. Скажім своє слово, і скажім так, щоби його почули всі, щоби Ляхам стало соромно свого імени.

Гр. Бардак.

(Докінчення зі ст 2-гої).

УЛЯНА КРАВЧЕНКО.

тичній песі „На визвольному шляху" — іноді вона надає своїм думкам форму прескорбної розмови з Богом, форму, яка тут і там досягає вершин екстатичних, але всетаки прозорих своєю провідною думкою настроїв. Взагаліж моменти фільософічної рефлексії таксамо не чужі Уляні Кравченко, як не чужі їй ні моменти соціяльної ідеольоґії, ні принагідні звуки творчого індивідуалізму — у **„Фраґментах"** вона так і нагадує контемплятивну лірику у Франковій збірці **„Мій Ізмараґд"**, — але мимо того вона залюбки повертає до народніх мотивів і орудує ними здебільшого майстерно (**„За народніми мотивами"**). Їж остання річ, згадана вже мною драматична спроба „На визвольному шляху", примінює на тлі нашої боротьби за Київ 1919 р. (от. Зелений) доволі щасливо народні мотиви, причім поетка вводить сама себе в акцію як ворожку, а Франка у постаті народнього кобзаря Івана. Франковим мотивом пазвавби я тут уведення кузні як середовища борців за волю, а великий діяльоґ між ворожкою і кобзарем виявляє неабиякий рівень символічного преображення драматичної акції. І таке зворушливе воно, чути тут слова нинішньої Уляни Кравченко до духа Івана Франка...

„Обоє йшли ми крізь ґегенну,
Душею обняли вселенну..."

А коли кобзар питає в ворожки, що є правилом буття людини, вона відповідає:

То серце... То свята любов!... І це й останнє слово мудрости нашої поетки. Пятьдесять літ важкого - преважкого життя, нагінки ворожих людей і розчарувань власної душі, боротьби за істнування і боротьби за творчість, пятьдесять літ тернистого шляху провісниці світла в темряві, не змогло всетаки в Уляни Кравченко зруйнувати її блаженної віри в могутність серця, сповненого любовю. І як усі її дотеперішні твори сповнені вщерть любовю до широких мас народу та перепоєні тугою за їх визволенням, так і останні пісні цеї старенької жрекині української поезії повні сердечного тепла великої любови до України й укранського народу, любови невмірučої, перед якою мусимо клонити нині голову з вдячною пошаною. Я назвавби тому пятьдесятьліття творчости Уляни Кравченко моральним капіталом нації, живущим жерелом благодатного ідеалізму думки й почування, яке саме сьогодні всилі оздоровлювати наші душі як прообраз несхитної вірности в службі визвольним ідеям. От — чи не один то з наших кращих талантів, що розбуджували перед війною великі надії, тепер або замовк або блукається в нетрах ворожої народові ідеольоґії. А сімдесятьлітня Уляна Кравченко ще завжди на свойому шляхові до вольного життя народу, і не хитається і не зневірюється, і кожна пісня, що її та стара голубка ще співає свойому коханцеві - народові — це водно те натхнене і горіюче, те блаженно вщасливлююче:

Люблю Тебе.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

Вибір з творів Уляни Кравченко.

З першої збірки: „Prima vera" (1880—1884).

1.

З країн блискучих, з висоти
Мала зірниця вниз паде...
Ой, чи не зіронька любви,
Чи з неба щастя не мине?

Бач, тінню враз покрився світ,
Як зірка спопеліла вся;
Склонився лист, розвіяв цвіт,
Замовк спів птахів, — тишина...

2.

Розсипають ясні зорі
іскри-рожі;
Ой, тай горячі бо, матусю,
світ сей божий...
Душно, душно у світлойці
і в коморі;
Ой, пустіть мене збирати
Ясні зорі!
Та вплету між буйні коси
зірку-рожу,
Свого милого царейка
приворожу.
Приворожу, погуляю
аж до рана
В ніч на Купала горячу
в ніч на Йвана!
Розсипає стільки чару,
стільки дива
Ніч на Купала предивна,
ніч зрадлива!
Серце мліє — на ті чари,
на ті дива,
Жар розпалює у грудях
кров бурлива!
Серце мліє, щастя прагне,
дожидає;
Як та ватра над рікою,
так палає...
Перейду вогні горючі,
перескочу,
Попливе і мій віночок,
як я хочу.
Пропадають рожі-зорі
у просторі,
Папоротин цвіт розвився
в темнім борі.
Бором, бором перескочу
сміло, мітко,
Відшукаю стоворневу
щастя квітку!
Щось мов шепче ледви чутно:
Квіт чудовий,
У душі твоїй, дівойко,
у любові...

3.

Одна пісня голосненька,
А друга німа —
Потонула у серденьку
До самого дна.

А я тую голосненьку
Людям передам, —
А пісеньку ту німую
Вчує Бог лиш сам.

Бо до неї слів та звуків
Шукати дарма;
Ї останеться вічно в серці
Пісня ця німа.

4.

Чи щаслива я? — Не знаю!
Крилонька легенькі маю:
Двоє крилець ластівяних,
Що від земних сліз горячих
Несуть мене в край зірничний,
В край чудесний, безграничний,
Несуть вище, та все вище,
Неба ближче, Бога ближче,
Понад доли, понад сонні,
Понад болі невгомонні,
Понад цвіти і всі втіхи,
Понад бідні сільські стріхи,
Понад замки королівські...
В серці чую сонця блески,
В блесках, тонах поринаю...
Чи щаслива я? — Не знаю.

Чи щаслива я? — Не знаю!
Горе давить, я співаю.
Та хто горя не зна, люди,
Того пісня пуста буде.
Тож не дам за втіхи земські
Свої крильця, тони, блески...
В тяжких злиднях, в лютім бою
Пісня ллється хвиленькою...
Наче лебідь тихо, легко
В світ чарівний, ген далеко;
Лиш вона втішати вміє,
В ній і горе й біль німіє,
В ній покріплення я маю.
Чи щаслива я? — Не знаю.

———o———

З другої збірки: „На новий шлях" (1885—86).

1.

На світі сонце, воля, радість, рух,
Встають держави й гинуть, а твій дух
Кружля при тім, котрому ти віддана,
В тісних границях хатки чи палати.
Твій світ — колиска малого дитяти,
Твій рай — домівка твого мужа-пана.
Муж — твій закон; він милує й карає...
За чари розкоші на груди гарні
Перлові шнури віша та янтарні,
З очий твоїх душа щоб не ясніла!
Ти сильна — духа сном, красою тіла.
Не думка в тілі тім, лиш серця страсть,
Що умові проснутися не дасть.
Над скарбами й рабами ти княгиня —
в клітці золотій — сама рабиня.

* * *

Жінко — невольнице звичаїв темна!
Приймаєш болі та всі труди земні
В нестямі, серед сліз, низьких хмар,
Мов той Атлянт підносиш свій тягар.
Каріятида*) ти — з лискучого каміння,
Піддержуєш землі хиткі основи...
Невжеж у грудях без знаття проміння
Ти маєш зберегти всі святощі любови?
Життя без просвітку, і біль і труди —
А щож для тебе скарбом в чорну хвилю
(буде?

2.

ВАГАННЯ.

I.

Суботній вечір. І хоч обіг крови
Мороз спиняє, люто сніг скрипить, —
Пливе народа гурт, життя кипить,
По вулицях лунає сміх, розмови.
З вікон вистави ллється блеск чудовий:
Коронки, квіти, шовки — все блищить.
Прохожі коло шиб стають на мить...
Ось гарна пані морщить чорні брови,
Зітхає... На обличчі слід вагання:
Шовк чи коронки? Що купить на вбрання,
Щоб королевою на балю бути?
В уяві бачить баль і стать Артура,
Витається, танцює з ним мазура...
Стиск рук... і шепт... любови тихі нути.

II.

А обік неї з тим гуртом брудним
„Робучих рук", що саме йдуть з виплати,
Іде робітниця, журлива мати,
Лице поковкле, з поглядом сумним.
І стала перед крамиком малим;
Перебира в думках, чогоб до хати
Потрібно зараз, щоб дозимувати.
„Пітиб до краму, та не знать, за чим".
І біль вагання груди їй вялить.
У хаті голод, зимно, діти голі;
Як гріш дрібний на все те розділить?
Довкола гамір, гук, життя бурлить,
А ум її в блудному бється колі:
Чого купити: дров, чи бараболь?

3.

О, НЕ КЛЯНИСЬ!

I.

О, не клянись, соколе, не клянись!
В нас бють серця одним чуттям-любовю;
Хоч нас закон не повязав з собою,
Ми душами так міцно обнялись...
І що нам світ? Для себе світом ми!
Ми нині мов дві зірки, що красою
Горять в вільнім просторі понад тьмою —
Я вірю в сю любов і без клятьби!
Лиш вічної любви не присягай —
Ей! бо примкну цілунками уста...
Присягою мене ти не лякай!
Ти знаєш, не стерплю ніякого ярма.
В заковах нам стемніє ясний рай,
Втече любви пташина золота.

II.

Присягою не грайся, мов дитя.
Чуття? Соломи жменя, що палає
Могутнім полумям і погасає
На все — лишивши купочку сміття...
Хто знає завтра, силу почуття?
Любови геній нині в нас витає;
Хай думка про заков його не проганяє.
Ми вольні! І на волі лиш кохаю я!
Ми вольні! Чуєш звук сей чарівний?
Яке він щастя, силу нам дає:
Не вяже нас ланцом закон ціпкий.
Ми вольні... Як погасне жар-чуття твоє,
Невольником, соколе молодий,
Я біля себе не уздрю тебе!

*) Каріятида — камяна колюмна в формі жіночої постаті, уживана в архітектурі як підпора важких зводів великих будівель, особливож рядами на фронті. — О. Г.

4.

* * *

Із ранніх днів при вас думки мої витають,
Для вас і серця жар, для вас і спожаління,
Для вас, убогі, труд мій і саме життя!
На світ я не гляділа, як глядить дитя, —
Вселюдське ясне щастя — се моя мета!
Томуж інакші втіхи і мої терпіння,
Ніж тих людців, що щастя лиш собі ба-
(жають...

5.

Гей крівава наша слава
Записана могилками...
Теперішня... прелукава,
А майбутня... перед нами
Чи квітчаста?... Ой, терниста...
Та, як сильна і вогниста
Воля стане нам наказом
І ми всі підемо разом,
Кинувши партійні спори
Та злочинні роздори,
Придумані ворогами,
Що жирують поміж нами;
Отодіж і ціль зявиться,
Ясним сонцем усміхнеться
І потягне нас убогих
До борні й до перемоги!

6.

Люблю тебе, народе мій убогий,
Хоч ти в ярмі,
Люблю тебе, хоч ти, тяжкий невіжа,
живеш у тьмі.
Люблю й даю в імя тої любови
свої думки,
Мов золото, посічене словами
в тонкі дрібки,
Щоб словом-лявою тебе загріти,
Збудить зі сну,
Відкрити правду і народам спільну
буття мету,
Щоб посів кинути святої згоди
в душі нутро,
Та зберегти у повному здоровлю
твоє ядро.
Люблю тебе, як любить рідну неня
мале дитя,
Що для її ратунку не жаліюб
свого життя.

Зі збірки: „В життю є щось" (1929).

1.

Мене чарує проста віра та,
Що під сільською стріхою витає,
Що мову вітру, хмар і хвилі знає,
В природі бачить духове життя.

Мене чарує слова простота,
Що ясно, мітко серцю промовляє,
Що казкою і бачить і навчає,
Минуле із майбутнім враз сплітає.

Мене чарує тих пісень краса,
Що з лона люду бють, мов чиста хвиля,
І їх таємна, непропаща сила.
Немов огонь, що тліє й не згаса,
Так слово рідне освіча і гріє,
Минуле і майбутнє в нім ясніє.

———o———

З драми: „На визвольному шляху" (1930).

Слово Кобзаря до народу.

„Збери всю волі міць, добудь,
Собою будь,
Народе Український!
Сини ріллі
Усі
Із низьких хат, із затишних воріт,
Спішіть,
Виходьте враз
Та непохитними рядами
Явіться ворогами!
Нехай скипає кров
На зов:
„Кайдани рви!"
Хай знає світ,
Що ми живі!
А хоч прийдеться і життя віддати,
Так ви вже більш не є самі свої,
Виж Україна! Ви є Вітчина!
З підйомом духа в бій спішіть
І бурею наїздника зметіть!
Пора відсвяткувати день побіди!"

ТОРГОВЕЛЬНИЙ ДІМ У СТАРИННІМ РИМІ.

На колюмні цісаря Траяна в Римі є напис, який каже, що аж до тієї висоти мусіли скопати гору. Сотки літ учені, між ними славний німецький історик Теодер Монзен (1817 — 1903) ріжно пояснювали собі, навіщо треба було прокопувати цю гору. Щойно розкопки з останніх літ розвязали цю загадку.

А саме: цісар Траян казав скопати горбок, який колись лучив Капітоль із Квіриналом, до висоти напису на колюмні, щоби створити безпосередню сполуку з Марсовим Полем. У стіп Квіриналу основано нове Траянове Форум, а в так викопанім заглибленні вбудували величезний пятиповерховий торговельний дім. Отже той дім був у такім веанкім заглибленні, що над його дахом можна було повести вулицю. Тією вулицею спроваджували крам, який опісля опускали до нижчих поверхів відповідними отворами в даху. Зробили так **ліфт**, самособою, наскільки відомо, лише односторонній, а саме згори на діл. Так вимину ли клопітливе транспортування з дому на гору. Подібно уладили також водопровід, який доставляв воду цілому будинкові, навіть були вотерклозети.

Цілий той півкруглий будинок мав пять поверхів. Кождий відділ того великого базару можна було замкнути дверми, що виходили на коридор. На другім поверсі можна ще розпізнати склади та крамниці торговців вина. По середині є там заглиблення, в якім збиралося порозливане вино. І нині ще в Тосканії є такі заглиблення. По середині найвищого поверха, з видом на цілий будинок, є місце для базарного судді.

Богато сходів веде на двір і до середини. Можна собі уявити, який рух і життя було в тім великім підприємстві. Фасада була дуже гарно прикрашена марморними ґзимсами та горорізьбами. Здогадуються, що збудував цей дім Апольоній з Дамаску, архітект цісаря Гадріяна або хтось із його школи. Будинок побудувала за власні гроші римська держава, а влада винаєндувала його якомусь римському патриціеві (шляхтичеві), а він потім поодинокі крамниці віднаймав купцям.

Весна „малопольського" урядовця.

— Тату, коли зачинається весна?

— Зачнеться тоді, коли я до пана Арона Бодека піду в зимовім пальті, а вийду без нього! (себто коли заставить пальто в заставничім домі).

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Бр. св. Володимира, від. 65, повідомляє, що піврічний мітінг відбудеться в неділю, 13 липня, в годині 1-ій пополудни, в гали парохіяльній на Савт ул. Буде справозданне контролі за 6 місяців і інші справи як також приниманне нових членів до Бр. і У. Н. Союза. — Т. Федош, предс.; Василь Левчик, секр.

ЛАКАВАНА, Н. Й. Бр. Пресв. Богородиці, від. 149, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться 13 липня, в гали парафіяльній на Вілкс Бері Стр., а коли члени не прийдуть то мітінг буде відложений на 20 липня. Мітінг відбудеться від 3 і 6 годиною. Проситься членів прийти на мітінг і поплатити свої вкладки, бо секретар більше не буде ходити колектувати. Довгуючі члени будуть суспендовані. — Мих. Бойко, предс.; Стефан Куліковський, кас.; Онуфрій Стецьків, секр.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ. Бр. св. О. Николая, від. 4, повідомляє своїх членів, що місячний мітінг відбудеться в суботу, 12 липня, точно в 7-мій годині вечером, в гали під ч. 72 Моріс ул. Проситься всіх членів явитись, а довгуючих проситься вирівнати свої залеглости, бо інакше будуть суспендовані. — Йосиф Крайник, предс.; Василь Глива, кас. Семен Кусень, секр.

БОРНСАЙД, ШІКАГО, ІЛЛ. Бр. св. Петра і Павла, від. 165, повідомляє членів, що півричний мітінг відбудеться в понеділок, дня 14-го липня, в гали М. Пудик Іст 93 Стр., точно в годині 7-мій вечером. Кождий член має явитися насей мітінг, бо будуть важні справи до полагодження і контр. комісія здасть справозданне за 6 місяців. Довгуючі мають вирівнати свої належитости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Нових членів буде ться принимати без оплати вступного. — В. Зелінка, предс.; М. Гнат, кас.; С. Коцоловський, секр.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Запорожська Січ, від. 367, повідомляє своїх членів, що півричний мітінг відбудеться 15 липня, точно в годині 7.30 вечером, в гали церковній, під ч. 303 Hudson Ave. Обовязком є кождого члена бути на сім мітінгу та вирівнати свої залеглости. Також обовязком є кождого члена подбати о нових членів. — М. Микитин, секр.

КОТСВІЛ, ПА. Тов. ім. Богдана Хмельницького, від. 248, подає до відома своїм членам, що півричні збори відбудуться в неділю, 13 липня, точно, в годині першій пополудни, в гали парафіяльній, на Чарлс Стріт. Проситься всіх членів явитись на сих зборах на означений час, бо є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кару 1 дол., а урядник 2 дол. — М. Пик, предс.; Панько Турчин, кас.; М. Кобилянський, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Тов. Буковина повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в суботу, 12 липня, в год. 8-мій вечером, в Укр. Роб. Домі, 15 Іст 3-то вулиця. Обовязком кождого члена бути присутним на цих зборах, бо є важні справи до полагодження. Кождий той член, що не буде присутний на зборах підлягає карі після статута. — М. Т. Паламарюк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. Укр. Тов. Дністер від. 361, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячні збори відбудуться в суботу, 12 липня. Кождий член має явитись на сих зборах точно в год. 8-мій вечер, понеже є важні справи до полагодження. Приводіть нових членів зі собою, як рівнож не забувайте за ваші діти, а вписуйте до У. Н. Союза. Не явившийся член буде відвічальний після статута. — Е. Гузар, голова; Д. Костишин, секр.

СИРАКЮЗ, Н. Й. Бр. св. Ап. Петра і Павла, від. 39, подає до відома своїм членам, що півричні збори відбудуться 13 липня, в годині 2-ій попол., в гали церковній. Кождий член повинен прийти, бо є важні справи до полагодження. Буде справозданне касове за 6 місяців. Довгуючі члени повинні прийти і вирівнати свої довги, бо в противнім разі поступиться з ними після статута. — Іван Фецич, секр.

КЛІВЛЕНД, О. Тов. ім. Івана Франка, від. 334, повідомляє своїх членів, що півричний мітінг відбудеться дня 13 липня, точно в годині 12-тій в полудне, в У. Н. Домі. Кождий член має явитися на сей мітінг, бо будуть важні справи до полагодження. Довгуючих членів проситься прийти і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Н. Задорецький, предс.; В. Третяк, секр.; Л. Данилко, касір.

АВОКА, ПА. Бр. св. І. Хрестителя, від. 326, повідомляє всіх своїх членів, місцевих і позамісцевих, що місячний мітінг відбудеться 13 липня, в годині 1.30 пополудни. Контрольори здадуть справозданне, тому проситься всіх членів прийти на сей мітінг і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Он. Лесяк, предс.; Теодор Колодій, кас.; Ник. Колодій, секр.

В кождій українській хаті повинна находитись „Свобода".

ПОЗІР! JERSEY CITY, N. J., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ВЕЛИКИЙ РІЧНИЙ ПІКНІК

— устроює —

ГРОМАДА УКРАЇНСЬКОЇ ГР. КАТ. ПАРОХІЇ СВ. АПП. ПЕТРА І ПАВЛА В ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 13-ГО ЛИПНЯ (JULY) 1930 РОКУ

B MAYWOOD GROVE PARK, 351 FAIRVIEW AVE., FAIRVIEW, N. J., там, де що року.

ВСТУП до парку для дорослих 50 центів, а для дітий вступ безплатний. До танцю приграватиме знаменита орхестра під управою д. Юрія Бережняка. Початок забави в парку о годині 2-гій зполудня.

Для вигоди шановних Громадян замовлено Джитней-босес, які будуть стояти вже в год. 1-шій коло церкви на розі Грін і Сосекс вул., на Лафает 380 Джанстон Еве., коло склепу д. С. Осціславського, а на Горі міста коло галі У. Н. Дому під ч. 54 Вен Вінкел Еевеню. **Джитней вирушать точно в годині 1.30 зпослудня.**

На сей пікнік запрашається як найгорячійше всіх Українців і Українок.

159 **Комітет.**

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ У ВУНСАКЕТ І ОКОЛИЦІ! ПОЗІР!

ВЕЛИЧАВИЙ КОНЦЕРТ

українського Бандуриста професора

ВАСИЛЯ ЄМЦЯ

— відбудеться —

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 13-ГО ЛИПНЯ (JULY) 1930 РОКУ

В ГАЛІ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

394 Блекстон ул., Вунсакет, Р. Ай.

Початок точно в годині 5-тій пополудни.

Вступні тікети по $1.00, 75 цнт. і 50 цнт. — Діти 15 цнт.

В тому концерті виступить місцевий хор Український Боян.

Українці й Українки! Одинока нагода трафилася, щоб почути гру на старовинній козацькій Бандурі, котра славне козацтво супроваджала в бій кровавий з ворогами за волю України! Сам Вп. Професор В. Ємець з своєю Бандурою супроводжав у бій Українських Січових Стрільців! Тож приходіть на Концерт як найчисленніше! „Почуємо славу, козацькую славу"!

157,9 **Заряд Концертовий.**

УВАГА! — САВТ ПЛЕЙНФІЛД, ПЛЕЙНФІЛД, НЮ БРОНСВІК, НЮ МАРКЕТ, ДОНЕЛЕН, БАВНД БРУК І ОКОЛИНЦІ НОВОЇ УКРАЇНИ! — УВАГА!

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

ВЛАШТОВУЄ УКРАЇНСЬКА ЖІНОЧА ГРОМАДА

НА НОВІЙ УКРАЇНІ В НЕДІЛЮ, ДНЯ 13. ЛИПНЯ 1930 РОКУ

Чистий прихід з сего пікніку призначений на рідну школу в Савт Плейнфілд, Н. Дж.

Шановні Громадяне! Новозаснована Жіноча Громада просить, щоби взяли участь в сім пікніку громадяне з **Ню Йорку, Брукпина і Асторії** і поперли так важну справу. Хто прийде то не пожалує, бо єсть де відпочати і гарно забавитися. В меню входять борщ, голупці і другі свіжі перекуски, ріжні холодні напитки і свіже молоко для дітей. Музика первоpядна, професора І. Криськова. Буде старанна обслуга, за що ручить — **Комітет.**

Дороговказ: Брати кождий собвей чи елевейтор, котрий іде до Кортленд стріт, а там взяти феру, а відтак Central Railroad of New Jersey трен до Плейнфілд і по приїзді на стацію в Плейнфілд зателефонуйте на Нову Украйну, Dunellen 2, 6336-W., звідтам будуть привозити і відвозити людей автомобілі безплатно і не будете чекати довше як десять мінут. 156,9

ПОЗІР! БРУКЛИН, Н. Й., І ОКОЛИЦЯ! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ СОЮЗА УКРАЇНСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНИХ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ МІСТА БРУКЛИНА, Н. Й.

— уладжується —

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, ДНЯ 13-ГО ЛИПНЯ (JULY) 1930 РОКУ

BELVEDERE PARK, NORTH BEACH, LONG ISLAND, N. Y.

ПАРК ОТВОРЕНИЙ ВІД 10-тої ГОДИНИ РАНО.

ВСТУП 50 ЦЕНТІВ.

Громадяне і Громадянки! Перший раз сього року маємо нагоду весело забавитися на свіжім воздусі і свіжим воздухом відітхнути по тяжкій мозольній праці.

Союз Укр. Нац. Тов. і Братств взяв собі за ціль урядити сей пікнік, щоби знову помогти визвольним змаганням наших земляків у старім краю, значить: дохід призначений на народну ціль.

З огляду на те, що після зарядження приготовань до сього пікніку наспіла вістка про присуд смерти польського суду у Львові проти Українця Романа Біди, зібрані на пікніку вискажуть у сій справі свою думку.

Тому просимо до ласкавої участи всіх Уруклинців, Товариства і Братства з Ню Йорку, Асторії, Джемейки, Гемпстед, Бронкс і т. д., бо треба поперти таку важну справу, особливо в теперішних часах.

На пікніку буде приграватн українська музика, як також буде можна дістати перекуску й охолоджуючі напитки. Тож до побачення на пікніку! За вдоволення ручить — **Комітет.** 158-60

Дороговказ: Take 2nd Ave. „L" to 57th Street Sta., change to Willets Pt. train, get off at JUNCTION Ave. Sta. then take Car running to North Beach. Cars stop in front of Park. — **From West Side:** All Subways to Grand Central, change to Flushing (Willets Pt. B'l'v'd) Train to Junction Ave. Sta., then take Car running to North Beach. From Brooklyn take Grand Street Car to North Beach. All Cars stop in front of Park.

З Норт Сайд Бруклина будуть троки відвозити людей на пікнік.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

ВИЛКСБЕРИ, ПА.

З діяльности У. Н. Ліги Лузернського Повіту.

Уряд У. Н. Н. Ліги Лузернського Повіту відбув своє чергове засіданне в „Юніон Гол", дня 6. липня, себто в тиждень по „Українськім Дни". Уряд приняв звіт з „Українського Дня" та призначив з нього сусму 150 долярів на політичних вязнів через Обєднаннє, а 75 долярів на інвалідів.

Далі постановлено урядити Дня 3. серпня „клембейк" в ліску на „Алден Стейшен" для урядників і комітетових від „Українського Дня". Кошти покриває кождий урядник самий.

І. Вельгош, рек. секр.

ПОЗІР! БАЙОН, Н. ДЖ.! ПОЗІР!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОГО НАР. ДОМУ

— відбудеться —

БАЛЬ

В СУБОТУ, 12 ЛИПНЯ 1930 Р.

(SATURDAY, JULY 12th, 1930)

В ГАЛИ УКР. НАР. ДОМУ,

35 WEST 19th ST. BAYONNE, N. J.

Початок в год. 6-тій вечером.

Вступ для мущин 35 центів. для женщин 25 центів.

На сей баль запрошується всіх Українців з Байону, як старших так і молодших.

За добру забаву ручить

158-9 **Комітет.**

УВАГА! НЮАРК, Н. ДЖ., УВАГА!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ГРОМАДИ СВ. ВОЗНЕСЕННЯ В НЮАРКУ

— устроюється —

ВЕЛИЧАВИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 13 ЛИПНЯ 1930 Р.

В ЛІСІ НА HILLSIDE AVENUE, cor. Chestnut St., Hillside, N. J.

В неділю точно в 12-тій годині відідуть джітней від церкви і по дорозі вступлять на Шерман Евеню забрати там чекаючих людей на пікнік.

Вступ на пікнік по 30 центів, а хто поїде джітней від церкви і назад, по 50 центів.

Українці з Нюарку і околиці! Кождої неділі стараєтесь виїхати з міста на свіжий воздух. Тому тепер є нагода відпочати на свіжім воздусі і разом зібравшись, поговорити, порадитись і забавитись в окруженню тільки українськім. Тож до численної участи просить 159

Комітет.

ПОЗІР! — TAUNTON, MASS.!

ТОВ. ІМ. Т. ШЕВЧЕНКА, відділ 122 Укр. Народ. Союза,

— устроює —

ВЕЛИКИЙ ПІКНІК

В НЕДІЛЮ, 13 ЛИПНЯ 1930 Р.

У ВСІМ ЗНАНІМ ЛІСКУ тов. С. ШУРИ, ПРИ УЛИЦІ EAST BRYTANIA.

Початок в годині 2-ій попол.

Проситься щирих Українців місцевих і позамісцевих до численної участи. Хто прийде чи приїде, а забавиться знаменито. Музика добірна буде приграватн українські танці, задовольнить кождого. 159

За добру забаву ручить — **Комітет.**

Вразі дощу пікнік відбудеться 20. липня (на другу неділю).

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

МАТАПАН, МАСС.

На памятники на могилах наших борців.

Наші браття з Озірної віднеслися до нас, щоби ми допомогли їм виплатити памятник, який вони побудували на могилі Українських Січових стрільців, котрі полягли в 1919 р. Збіркою занялися Іван Берестецький, Олекса Любачівський і Петро Костецький. На памятник в Озірній зібрано $102.25, які вислано до Озірної до товариства „Луг" і „Аматорського Гуртка" на руки М. Козовика.

На памятник на козацьких могилах під Зборовом перевели збірку: Гриць Мартюк і Теодор Бачинський і зібрали $29, які вислано до задаткового Товариства в Зборові.

На памятник в Озірній зложили по 2 дол.: П. Костецький, І. Берестецький, О. Любачівський, Д. Козюпа, Л. Марущак, Й. Свідзінський, І. Кутний, Д. Сілінський, Гр. Мартюк, Г. Бурдун, А. Яворівський, М. Волошин син Петра, І. Волєщук, М. Волещук; по 1 дол.: П. Берестецький, Т. Берестецький, А. Христинич, О. Яворівський, Ф. Онищук, І. Зварич, П. Ярушевський, І. Малинич, О. Стець, М. Дорош, М. Шафранський, Д. Шидлівський, І. Кулибаба, І. Дацько, С. Сухецький, М. Костецький, П. Пізюра, М. Волошин, А. Кутний, О. Дацько, А. Хомин, Ф. Старик, С. Старушок, С. Майброда, Г. Оверко, С. Штогрин, М. Шемета, М. Юрасик, Т. Оверко, Т. Бачинський, М. Кузулькевич, М. Вонс, А. Ульчак, А. Марцінишин, В. Крисько, Г. Ставничий, Г. Костецький, В. Романюк, Е. Безубка, П. Кудрик, М. Калита, А. Давискиба, М. Давискиба, Н. Давискиба, П. Давискиба, Й. Начас, П. Ульчак, Т. Берестецький, М. Дорош, М. Начас, Т. Костецький, О. Любачівський, І. Чічко, Г. Солтис, К. Штогрин, В. Блажків, С. Лемішка (з Вонсакет), М. Любачівський (з Канади), А. Свідзінська; по 50 цнт.: А. Жукотинська, Н. Дзюбанюк, В. Куравський, Е. Поліщук, М. Шимчук, П. Христинич, Е. Фроціян, Я. Сухецька, Ю. Маєрс, С. Чопик, П. Балицька, І. Волищук, А. Роговська, Е. Мазур, Д. Костецький, Б. Рудюк, І. Олєніч, С. Майданий, П. Погорецька, М. Григірчук, М. Майданий, І. Чопик, М. Кукурудза, А. Бритва, П. Бартків, М. Берестецький, П. Дембіцький, М. Шупик, О. Січкоріз; по 25 цнт.: П. Пелих, Н. Берестецький.

На памятник в Зборові зложили: Г. Мартинюк $2.50; по $1.50: Т. Бачинський, Я. Одутко; по 1 дол.: І. Степанюк, І. Балик, М. Демуш, І. Скалецький, В. Філко, І. Гайдук, П. Костецький, І. Берестецький, О. Любачівський, О. Січкоріз, М. Ничай, С. Сухецький, А. Свідзінська, Т. Веретільник, І. Веретільник, Н. Вікаро, А. Вермінський; по 50 цнт.: Н. Н., К. Червоний, М. Авербах, С. Гудима, Т. Бартків, П. Пелих, М. Кукуруза, Й. Ничай, М. Шимчук, Е. Мазур, Д. Галатин; по 25 цнт.: І. Зварич, Т. Костецький, М. Мельник, К. Штогрин.

НЕ ЗАБУВАЙТЕ ЗА СИРОТИНЕЦЬ-ЗАХИСТ У. Н. СОЮЗА

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ПОШУКУЮ свого 17-літного сина, ростом 5½ фута, імя його Френк Цибрівський, мати Кароліна, брат Іван, сестра Ванна. Проситься членів У. Н. Союза і всіх, що читають Свободу, щоби дали позір по своїх місцевостях за згаданим хлопцем. Хто би знав про него, а дасть нам його адресу, дістане надгороду. Сину, вернися до дому сейчас, бо гинемо за тобою, коли тобі брак грошей, напиши, а ми тобі вишлемо. **КАРОЛЬ ЦЕБРІВСЬКИЙ, 3 Loren St., Garfield, N. J.** 158-60

НА ПРОДАЖ трифамілійний дім з найновішими урядженнями. Ціна дуже умірковaна. Продається з причини відізду до инщого стейту. Голоситись до властителя: 159-61

A. SCOLARI,

325 — 17th St., West New York, N. J.

НА ПРОДАЖ АБО ДО ВИНАЙМУ

дім 6 кімнат зі шторoм, 3 роки як побудований, зі всіма уліпшеннями. Дім на розі головної улиці. Ґараджі на 2 авта, тут є богато Українців, українська церков близько. По ціну пишіть або голосіться особисто до: 157-9

STEPHEN SUPECK,

P. O. Box 807, Westbury, N. Y.

ТЕАТРАЛЬНІ ШТУЧКИ ДЛЯ ДІТОЧОГО ТЕАТРУ,

які можна набути у книгарні Свободи.

- **ЗУСТРІЧ.** Новорічна песа-казка на 2 дії. В. Королів-Старий ... 15 ц.
- **ТАРАС У ДЯКА,** сценічна картина в 2. діях із життя Т. Шевченка. Іванна Блажкевич ..... 15 ц.
- **СТРІЧА У ЛІСІ,** сценічна картина в одній дії. Леся Верховинка .. 10 ц.
- **ДІД-МОРОЗ,** фантастична дитяча казка-песа на 3 дії з співами й танцями. Мик. Шугаєвський .. 25 ц.
- **СОН МІСЯЧНОЇ НОЧИ,** пластова гра в 5 діях. Ярослав Вільшенко .... 25 ц.
- **ТАРАС ПАСТУШОК,** сценічний образок у двох діях .... 15 ц.
- **ЧАРІВНИЙ КАМІНЕЦЬ,** песа-казка для дітий в 3-ох діях. В. Королів-Старий .... 15 ц.
- **САМОТНИЙ У ЛІСІ,** песа на одну дію. Е. А. Чебишева-Дмитрова .... 10 ц.
- **ЧЕРВОНА ШАПОЧКА,** драмована казка в 2-ох діях. Я. Вільченко .... 20 ц.
- **ЗОЛОТИЙ ЧЕРЕВИЧОК,** песа-казка для дітий у 6-ох картинах. Галина Орлівна .... 15 ц.
- **ПРОГУЛЬКА,** комедійка на одну дію. Ст. Чубатівна .... 15 ц.

"SVOBODA"

P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОШУКУЄТЬСЯ ЛАЙНОТАЙПЕРА-ДРУКАРА,

мусить вміти складати на машині, крім звичайного складу також оголошення і всякі друкарські роботи. Платня після умови. Голоситися між 8. рано а 5. пополудни до:

АДМІНІСТРАЦІЯ СВОБОДИ,

83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Raising the Family— Yes, but Bena had to be the Goat!

DO MY EYES DECEIVE ME!!

I'VE HEARD OF 'EM SMOKIN' CIGAROOTS BUT THIS IS THE FIRST TIME I EVER SEEN ONE OF 'EM WITH A CIGAR!

THE BRAZEN CREATURE!

IN MY OWN HOUSE, TOO! WAIT TIL I TELL GIDEON!

I DECLARE, FANNY—WHAT THE FEMALES AIN'T DOIN' THESE DAYS—WELL—

GOSH! IF I HADN'T A-GVE YA THAT CIGAR AND DUCKED INTO THE PANTRY THEM WIMMIN WOULD-A KETCHED ME SMOKIN' SURE!

INTERNATIONAL CARTOON CO. N.Y.